

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Odstránenie domáceho násilia voči ženám“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 351/05)

Spravodajca: **Mário SOARES**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 24. mája 2012 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Odstránenie domáceho násilia voči ženám“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. septembra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 483. plenárnom zasadnutí 18. a 19. septembra 2012 (schôdza z 18. septembra 2012) prijal 138 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV sa už v roku 2006 zaoberal otázkou domáceho násilia voči ženám⁽¹⁾ a vyjadril obavy občianskej spoločnosti v tejto oblasti. Odporúčania, ktoré vtedy uviedol, naďalej platia, a preto ich v predkladanom stanovisku neopakuje.

1.2 EHSV si ako zástupca organizovanej občianskej spoločnosti uvedomuje, že problematika násilia založeného na rodovej príslušnosti, vrátane domáceho násilia, je otázkou, ktorá sa týka všetkých, a zároveň potvrdzuje svoju angažovanosť v boji proti tejto hrozbe všetkými možnými prostriedkami, pričom sa okrem iného zaoberá aj myšlienkou usporiadania diskusie o tejto téme, ktorá by sa konala každé dva roky.

1.3 EHSV odporúča európskym inštitúciám a členským štátom, aby:

1.3.1 **Ludské práva:** pristupovali k násiliu založenému na rodovej príslušnosti v domácom prostredí ako k otázke ľudských práv, čo im umožní nájsť celkové a multisektorové riešenie tohto problému;

1.3.2 **Modely bezpečnosti a rizika:** prijali opatrenia na zmenu modelu bezpečnosti a rizika a posilnili presvedčenie, že násilie voči ženám v domácom prostredí nie je individuálnym problémom v súkromnej a izolovanej sfére, ale otázkou bezpečnosti a verejného poriadku;

1.3.3 **Prevencia:** vytvorili politiku prevencie domáceho násilia prostredníctvom vytvárania multidisciplinárnych útulkov, ktoré budú mať k dispozícii zdroje a špecializovaný personál, a medzirezortných akčných plánov na zapojenie mužov a mladých ľudí do boja proti domácejmu násiliu;

1.3.4 **Politiky zamerané na ochranu:** zaručili ženám obetiam násilia prioritný prístup k bývaniu, finančnej podpore, vzdelávaniu a dôstojnej práci, v ktorej platí zásada „za rovnakú prácu rovnaký plat“;

1.3.5 **Zjednotenie štatistických kritérií:** zjednotili kritériá zaznamenávania násilia založeného na rodovej príslušnosti, čo umožní, aby boli zozbierané údaje porovnateľné;

1.3.6 **Vzdelávanie:** zabezpečili, aby vzdelávanie prispelo k zmene prístupu, čo si okrem iných aspektov vyžaduje zavedenie skutočných zmiešaných vzdelávacích programov, zrušenie sexistických prejavov v školských učebniciach a primárne a ďalšie vzdelávanie učiteľov, do ktorého bude začlenená problematika násilia páchaného na ženách a domáceho násilia;

1.3.7 **Médiá:** zaistili účinné vykonávanie smernice o audiovizuálnych mediálnych službách⁽²⁾ s cieľom eliminovať negatívny imidž žien prezentovaný v médiách, predovšetkým v reklame;

1.3.8 **Zdravie:** posilnili presvedčenie, že domáce násilie voči ženám je rizikovým faktorom, pokiaľ ide o zdravie;

1.3.9 **Spoločná zodpovednosť:** posilnili a podporili opatrenia, ktoré presadzujú spoločnú zodpovednosť mužov a žien pri starostlivosti o deti, starších rodičov alebo rodinných príslušníkov s osobitnými potrebami;

1.3.10 **Organizácie občianskej spoločnosti:** podporovali organizácie, ktoré pomáhajú ženám obetiam domáceho násilia, alebo propagovali činnosť zameranú na zvyšovanie povedomia resp. vzdelávanie v oblasti boja proti násiliu založenému na rodovej príslušnosti;

1.3.11 **Európsky rok boja proti násiliu založenému na rodovej príslušnosti:** venovali európsky rok boju proti násiliu založenému na rodovej príslušnosti;

1.3.12 **Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilia voči ženám a domácejmu násiliu a o boji proti nemu:** EHSV vyzýva Európsku úniu a všetky členské štáty, aby podpísali, ratifikovali a implementovali tento dohovor, ktorý bol schválený v roku 2011.

(1) Ú. v. EÚ C 110, 9.5.2006, s. 89 – 94.

(2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/13/EÚ z 10. marca 2010.

2. Úvod

2.1 Každé násilie páchané na jednotlivcovi je útokom na jeho dôstojnosť, telesnú a duševnú integritu, ľudské práva a zásady demokratickej spoločnosti.

2.2 Keďže členské štáty sú povinné dodržiavať, chrániť a podporovať práva svojich občanov, musia investovať značné verejné zdroje do služieb a špecializovaných pracovníkov, ktorí sú schopní plniť túto povinnosť.

2.3 Verejné násilie je spoločensky odsudzované a spoločnosť podporuje opatrenia, ktoré jednotlivé štáty uplatňujú na potlačenie a potrestanie páchatel'ov.

2.4 Existuje však iné násilie, menej nápadné, ku ktorému dochádza v domácnostiach a ktoré má na svoje obeť možno ešte brutálnejší dosah – domáce násilie.

Všetci príslušníci rodiny môžu byť príležitostnými alebo stálymi obeťami rôzneho typu násilia, ktoré môže viesť až k smrti.

2.5 Hoci všetky tieto prípady si zasluhujú pozornosť, starostlivosť a prijatie opatrení zo strany príslušných orgánov, najsystematickejšie postihovanou skupinou sú ženy – jednou z hlavných príčin úmrtia žien je násilie v domácom prostredí. Preto sa toto stanovisko zameriava na domáce násilie voči ženám.

2.6 Európska únia definuje ako domáce násilie voči ženám *každý akt násilia založeného na rodovej príslušnosti, ktorý spôsobí alebo môže spôsobiť fyzickú, sexuálnu alebo duševnú ujmu alebo utrpenie žien, vrátane hrozby vykonania aktu, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už k tomu dôjde vo verejnom alebo súkromnom živote* ⁽³⁾.

2.7 Napriek úsiliu, ktoré verejné orgány a rôzne organizované či neorganizované sektory spoločnosti vyvíjajú už viacero desaťročí, sa táto forma násilia aj naďalej vníma ako súkromný problém, pričom v skutočnosti ide o problém verejný.

2.8 Domáce násilie je zločin, ktorý musí byť trestaný zákonom. EHSV oceňuje úsilie jednotlivých krajín Únie trestať prostredníctvom prísnejších opatrení všetkých, ktorí toto násilie páchajú. Zároveň však treba zistiť hlbkové príčiny tohto javu a vytvoriť stratégie potrebné na jeho odstránenie, vrátane lepšieho pochopenia tohto javu zo strany mužov.

2.9 Hospodárska kríza závažne ovplyvňuje sociálne politiky v mnohých krajinách EÚ. Základné verejné služby, ako je zdravotná starostlivosť, vzdelávanie a sociálne služby sa redukujú práve vtedy, keď ich rodiny a najmä ženy najviac potrebujú. Rušia sa služby osobitnej starostlivosti o ženy, zatvárajú sa

útulky pre týrané ženy, znižujú sa rozpočty národných centier pre rovnosť žien a mužov, končia projekty zamerané na prevenciu, kampane v médiách atď.

2.10 Pretrvávajúce rodových stereotypov a patriarchálnej spoločnosti, ako aj nerovnaké ekonomické postavenie a diskriminácia žien v oblastiach, ako sú zamestnanie, platové podmienky, prístup k iným finančným zdrojom a chýbajúca finančná nezávislosť, znižujú schopnosť žien konať a zvyšujú ich zraniteľnosť voči domácejmu násiliu.

2.11 Súčasná hospodárska kríza a politiky, ktoré sa implementujú údajne s cieľom prekonať túto krízu, ako aj proces liberalizácie hospodárstva a privatizácia verejného sektora, podporujú rozdelenie práce podľa pohlavia, ale zároveň zvyšujú nerovnosti a zhoršujú situáciu, ktorá spôsobuje násilie.

2.12 Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) ⁽⁴⁾ uznala škodlivý vplyv globalizácie na sociálne štruktúry. Globalizácia bez pravidiel môže spôsobiť závažné formy násilia voči ženám, a to vrátane obchodu s ľuďmi.

2.13 Ženy, ktoré patria k menšinovým skupinám, prisťahovalkyne, ženy žijúce v chudobe na vidieku alebo v odľahlých komunitách, ženy vo výkone trestu, ženy v ústavoch, ženy s mentálnym alebo telesným postihnutím a staršie ženy čelia väčšiemu riziku, že sa stanú obeťami násilia.

2.14 Toto stanovisko z vlastnej iniciatívy sa bude snažiť preskúmať stav domáceho násilia voči ženám v Európe, poskytnúť prehľad všetkých prijatých opatrení a podnietiť zvyšovanie povedomia spoločnosti o tomto závažnom probléme.

2.15 EHSV ako hlas organizovanej občianskej spoločnosti je pripravený usporiadať spolu s organizáciami, ktoré sa zaoberajú týmto druhom násilia, diskusné fórum s cieľom prediskutovať návrhy na jeho odstránenie a vymieňať si osvedčené postupy vedúce k účinným preventívnym opatreniam.

3. Dohovor Rady Európy – nástroj, ktorý treba ratifikovať a plniť

3.1 Rada Európy schválila v roku 2011 dohovor o prevencii a boji proti násiliu páchanému na ženách a domácejmu násiliu ⁽⁵⁾. Ide o prvý medzinárodný právny záväzný nástroj, ktorý vytvára všeobecný právny rámec s cieľom predchádzať násiliu, chrániť obeť a odsúdiť agresorov. Dohovor je výzvou k dosiahnutiu väčšej rovnosti medzi ženami a mužmi, pretože násilie voči ženám je hlboko zakorenené v nerovnosti medzi mužmi a ženami a podporované patriarchálnou kultúrou a nevíťavosťou voči tejto realite.

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>.

⁽⁴⁾ Štúdiá WHO zameraná na viacero krajín na tému „Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses“ (Ženeva, WHO, 2005).

⁽⁵⁾ Dohovor Rady Európy schválený 11. mája 2011 v Istanbulu (Turecko) (www.coe.int/conventionviolence).

3.2 Dohovor sa zaoberá všetkými typmi násilia (fyzické a psychické násilie, sexuálne obťažovanie, nútené sobáš, mrzačenie ženských pohlavných orgánov, obťažovanie, sterilizácia alebo nútené ukončenie tehotenstva), a to nezávisle od veku, etnického alebo národnostného pôvodu, náboženstva, sociálneho pôvodu, migračnej situácie alebo sexuálnej orientácie obeť.

3.3 Do súčasnosti tento dohovor ratifikovala len jedna krajina⁽⁶⁾ a podpísalo ho len 20 krajín⁽⁷⁾, niektoré s výhradami (Nemecko, Srbsko a Malta). EHSV vyzýva Európsku úniu a všetky členské štáty Európskej únie, aby čo najskôr podpísali, ratifikovali a implementovali Dohovor z Istanbulu.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 45 % žien v EÚ bolo aspoň raz obeťou násilia založeného na rodovej príslušnosti. 40 až 45 % žien uvádza, že boli obeťami sexuálneho obťažovania na pracovisku. Odhaduje sa, že v Európe denne zomrie 7 žien, ktoré sú obeťami násilia založeného na rodovej príslušnosti⁽⁸⁾.

4.2 Okrem iného má tento jav významný hospodársky dosah: odhaduje sa, že násilie voči ženám spôsobuje v 47 členských štátoch Rady Európy ročne náklady najmenej 32 mld. EUR.

4.3 Z prieskumu Eurobarometra z roku 2010 vyplýva, že veľká časť obyvateľstva tento fenomén pozná (98 % opýtaných) a vyskytuje sa často (jeden zo štyroch opýtaných uvádza, že pozná ženu, ktorá je obeťou domáceho násilia a jeden z piatich uvádza, že pozná pôvodcu domáceho násilia).

4.4 Už v roku 1980 na 2. svetovej konferencii o právnom a sociálnom postavení žien sa konštatovalo, že násilie voči ženám je najzamlčovanejším zločinom na svete. Trinásť rokov neskôr sa na svetovej konferencii o ľudských právach vo Viedni uznali práva žien ako ľudské práva. Členské štáty Európskej únie sa zaviazali plniť základné ciele Pekinskej akčnej platformy z roku 1995.

4.5 V konečnom rozhodnutí z druhého európskeho summitu žien v riadiacich funkciách (Cádiz, marec 2010)⁽⁹⁾ sa 25 ministeriek a mnoho vedúcich politických predstaviteľov z celej EÚ zhodlo na tom, že naďalej treba presadzovať rovnosť medzi mužmi a ženami a že násilie voči ženám je pretrvávajúcím problémom a závažným porušením ľudských práv. V dokumente sa uvádza, že sexistické stereotypy naďalej spôsobujú diskrimináciu a upozorňuje na skutočnosť, že mladšie generácie opakujú sexistické správanie.

⁽⁶⁾ Turecko.

⁽⁷⁾ Albánsko, Nemecko, Rakúsko, Španielsko, Fínsko Francúzsko, Grécko, Island, Luxembursko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Malta, Čierna Hora, Nórsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Srbsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko a Ukrajina.

⁽⁸⁾ Barometer 2011, „National Action Plan on Violence against Women in the EU“ (Národný akčný plán o násilí voči ženám v EÚ), Európska ženská lobby, august 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6 Európske inštitúcie vypracovali viacero analytických dokumentov a akčných plánov, z ktorých niektoré uvádzame:

4.6.1 Európska rada:

— závery Rady na tému Odstránenie násilia páchaného na ženách v Európskej únii (8. marca 2010), v ktorých nalieha na Komisiu a členské štáty, aby vyvíjali úsilie v oblasti boja proti násilium voči ženám a presadzovali opatrenia na zabezpečenie financovania tohto úsilia,

4.6.2 Európsky parlament:

— uznesenie o prioritách a vymedzení nového politického rámca Únie v boji proti násilium voči ženám (2011),

— Európsky parlament v septembri 2011 podporil udeľovanie európskeho ochranného príkazu obeťami násilia založeného na rodovej príslušnosti, sexuálneho obťažovania, únosu alebo pokusu o vraždu, toto opatrenie bolo významným krokom k vytvoreniu európskeho priestoru ochrany žien,

4.6.3 Európska komisia:

— Charta žien (2009), akčný plán na uplatňovanie Štokholmského programu (2010), stratégia rovnosti mužov a žien (2010 – 2015),

— rôzne štúdie o násilí voči ženám s cieľom prehĺbiť poznatky o tomto probléme,

— balík návrhov (prijatý 18. mája 2011), ktoré sú zamerané na posilnenie práv obetí zločinu (horizontálna smernica, ktorá stanovuje minimálne normy pre práva, pomoc a ochranu obetí zločinu, nariadenie o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach),

— financovanie špecifických programov ako Daphne III, ako aj európskych organizácií na boj proti násilium voči ženám (Európska ženská lobby).

4.7 Členské štáty, aj keď nie všetky, prijali právne predpisy, ktorých cieľom je kriminalizácia domáceho násilia, prijatie dôraznejších opatrení proti agresorovi, zaradenie domáceho násilia medzi verejné zločiny atď.

4.8 Napriek tomu, že stále chýbajú dôveryhodné a porovnateľné štatistické údaje o domacom násilí na úrovni jednotlivých štátov a európskej úrovni, známe čísla sú dostatočne alarmujúce na to, aby neboli pochybnosti o závažnosti tohto problému⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Pozri správu „Combatir los crímenes de honor en Europa“ (Boj proti zločinom v mene cti v Európe), predloženú 8. marca 2012, Deň žien, nadáciou Surgir (nezisková organizácia so sídlom vo Švajčiarsku).

4.9 Pravdou je, že napriek číslam a prísnejšej legislatíve pretrvávajú u obyvateľstva všeobecný názor, že žijeme v rovnoprávnej spoločnosti, čo môže negatívne ovplyvniť diskusiu nielen o domácom násilí, ale aj o iných formách násilia a nerovnostiach medzi ženami a mužmi v zmysle rozdielov v platoch, kariérom postupe atď.

4.10 Zabudnutým typom násilia je psychické násilie, pretože je neviditeľné vonkajšiemu svetu. Je načas prelomiť toto mlčanie a uznať, že psychické násilie je porušením ľudských práv, ktoré by malo byť začlenené do právnych predpisov o násilí založenom na rodovej príslušnosti.

4.11 Ženy, ktoré prežijú psychické násilie a často ostanú vážne traumatizované po celý svoj život, potrebujú holistickú multidisciplinárnu pomoc v bezpečnom a ozdravujúcom prostredí. Sú nútené žiť v úplnej sociálnej izolácii bez konkrétnych dôkazov o násilných činoch a boja sa, že im nikto neuverí. Rehabilitácia si vyžaduje hlavne to, aby im poskytovatelia opatery uverili.

4.12 Domáce násilie má vplyv nielen na primárnu obeť, no postihuje aj osoby, ktoré sú svedkom tohto násilia alebo o ňom vedia. Vplýva najmä na deti, ktoré sú emocionálne krehké, a tým aj obzvlášť zraniteľné, pričom dôsledky u nich môžu pretrvávajúť celý život.

4.13 Hoci domáce násilie sa neobmedzuje len na útoky voči ženám, treba sa zamyslieť nad tým, prečo sa iné zločiny páchané v domácom prostredí, ako je prípad pedofílie (90 % prípadov je spáchaných rodinnými príslušníkmi), považujú za odpudzujúce, pričom pri domácom násilí sa stále hľadajú dôvody, ktoré viedli agresora k spáchaniu takéhoto násilia.

5. Konkrétne pripomienky a návrhy opatrení

5.1 Treba nájsť odpoveď na základnú otázku, prečo sú tieto zločiny v mnohých prípadoch spoločensky ospravedlňované alebo prečo sa príčina tohto násilia hľadá u napadnutých žien. Často uvádzané dôvody kultúrneho alebo sociálneho charakteru sú nesprávne a zároveň vedú k zachovávaní súčasného stavu.

5.2 Názor, že domáce násilie má korene v starobylej kultúre a tradícii, vychádza z nesprávneho predpokladu, že kultúra je súborom nemenných názorov a postupov. Naopak, kultúra sa neustále vyvíja a mení. Práve preto, že kultúra je heterogénna a začleňuje hodnoty, ktoré si navzájom oponujú, charakterizuje ju schopnosť evolúcie.

5.3 Kultúra úzko súvisí s výkonom moci: normy a hodnoty nadobúdajú autoritu, keď tí, ktorí ich presadzujú, majú moc alebo vplyvné postavenie.

5.4 Ženy sú tiež nositeľmi kultúry, ovplyvňujú kultúru, v ktorej žijú. Ich zapojenie do spoločnosti a kultúry je veľmi dôležité pre zmenu zmýšľania, stereotypov a zvykov, ktoré sú nebezpečné pre ich postavenie a situáciu.

5.5 Preto je potrebná reflexia o nedostatočnom zastúpení žien na jednotlivých úrovniach moci. Kým nebude táto otázka dostatočne vyriešená a ženy nebudú mať ekonomické, sociálne a politické zastúpenie, ktoré si vzhľadom na svoj počet a schopnosti zasluhujú, len ťažko alebo veľmi pomaly sa podarí vyriešiť problém násilia voči ženám. Hoci verejné politiky zamerané proti násilium založenému na rodovej príslušnosti zohrávajú významnú úlohu, len rovnaký prístup žien k výkonu moci môže zmeniť tradičné ponímanie ich úlohy v spoločnosti.

5.6 Modely rodovej identifikácie, ktoré stáročia definovali pasivitu, odovzdanie a podriadenie sa ako ženské prednosti a agresivitu, silu a akčnosť ako mužské prednosti, vytvorili ponímanie citového vzťahu, ktoré po stáročia stávalo ženu do pozície podriadenosti a závislosti.

5.7 Vzťah založený na identifikačných modeloch, ktoré predpokladajú podriadenie jedného partnera druhému, už nie je prijateľný, preto by sa muži a ženy mali zamyslieť nad tým, ako sa voči týmto modelom postavia. Takáto reflexia by mala spočívať na upevnení hodnôt, ako sú sloboda, samostatnosť a seberealizácia.

5.8 V mnohých prípadoch vražd žien⁽¹¹⁾ vysoké percento obetí už ohlásilo násilné činy alebo hrozby. To poukazuje na význam prevencie. Až v príliš mnohých prípadoch sa neprijali ochranné opatrenia, ktoré by ochránili obeť pred agresorom.

5.9 Prevencia môže a musí zahŕňať okrem iného:

- terapeutickú činnosť zameranú na agresora alebo potenciálneho agresora. Cieľom nie je ospravedlňovať alebo zľahčovať násilné činy ani vystaviť obeť nekontrolovateľným situáciám, ale zaoberať sa príčinami a snažiť sa zmeniť správanie agresora, čo bude mať pozitívny vplyv na všetkých;
- spustenie medzirezortných akčných plánov pre včasné odhaľovanie domáceho násilia a jeho prevenciu prostredníctvom konzultačného a informačného systému, ktorý by fungoval v rámci vzdelávacích, sociálnych a zdravotníckych služieb;

⁽¹¹⁾ Podľa definície OSN je „femicídium“ (vražda ženy) zavraždenie ženy len preto, že je žena. Ide o pretrvávajúce násilie voči žene v rámci a mimo rodiny, ktoré vyústí do jej zavraždenia. Výskumy zamerané na tento typ zločinu realizované vo viacerých krajinách poukazujú na to, že v súkromí, v rámci intímnych vzťahov, dochádza k týmto zločinom najčastejšie.

- zapojenie mužov a chlapcov do odstraňovania násilia páchaného na ženách a dievčatách;
- zapojenie mládeže prostredníctvom vzdelávacej kampane zameranej na globálny prístup k prevencii a včasnému zásahu a poskytnutie rozsiahlejších školení pre odborníkov pracujúcich s mladými ľuďmi;
- monitorovanie prípadov párov odlúčených z dôvodu domáceho násilia s cieľom chrániť ženy ohrozené obťažovaním a prenasledovaním, ktoré sa často končí smrťou.

5.10 Oddelenia špecializované na ochranu obetí domáceho násilia musia mať špecificky kvalifikovaných pracovníkov a finančné zdroje, ktoré zaručia plnenie prijatých opatrení, pretože v opačnom prípade budú neúčinné.

5.11 Veľmi dôležité je vytváranie multidisciplinárnych útulkov, v ktorých sa ženy budú môcť otvorene zdôveriť a kde sa im vyjadrí porozumenie a dôvera. Domáce násilie ovplyvňujú psychologické, kultúrne a náboženské faktory a zvyky, ktoré sú zakorenené už stáročia. Nemá len jeden dôvod a nemôže sa riešiť len policajnými alebo trestnými opatreniami. Základným prvkom boja proti tomuto násiliu je koordinovaná multidisciplinárna pomoc, ktorá zabráni tomu, aby boli ženy vystavené opakovanému násiliu. Osobitnú pozornosť treba venovať ženám so zdravotným postihnutím a ženám prisťahovalkyniam, ktoré sú zraniteľnejšie. Takéto útulky by mali systematicky prijímať aj nepriame obeť násilia, najmä deti.

5.12 Treba zmeniť model bezpečnosti, ktorý je príliš zameraný na organizovaný zločin, terorizmus, prepady osôb alebo majetku, obchod s drogami, a takmer nikdy na nebezpečenstvo, ktoré hrozí mnohým ženám v domácnostiach alebo na pracovisku. Keby sme do bezpečnosti začlenili viac humanistických kritérií, ktoré sú zamerané najmä na prevenciu, zachránili by sme mnoho životov. Nové technológie môžu poskytnúť vyššiu ochranu, ako je to v prípade elektronických náramkov, ktoré znemožňujú agresorovi na slobode, aby sa priblížil k svojim obetiam, ak dostal zákaz približovania sa.

5.13 Štatistiky o domácom násilí nedokumentujú tento jav presne, a preto nie je možné zistiť skutočný rozsah tohto problému. Preto treba bezodkladne zjednotiť kritériá zaznamenávania prípadov domáceho násilia, aby mohli byť údaje porovnateľné na európskej úrovni.

5.14 Vlády by mali doceniť a podporovať (aj finančne) prácu organizácií občianskej spoločnosti (organizácií žien, organizácií

na ochranu ľudských práv, odborov atď.), pričom nesmú podľahnúť pokušeniu kontrolovať ich alebo obmedziť ich nezávislosť.

5.15 Obzvlášť dôležitou oblasťou je vzdelávanie, pretože môže buď podporovať pretrvávanie diskriminačných modelov a postupov alebo naopak zohrávať úlohu pri zmene mentality a prístupu jednotlivcov a skupín. Škola musí podporovať nesexistické a zmiešané vzdelávanie založené na rovnakých právach a príležitostiach, pričom sa bude snažiť o celkový rozvoj osobnosti nezávisle od stereotypov a úloh v závislosti od rodovej príslušnosti, a odmietne akýkoľvek typ diskriminácie, ktorá postihuje ženy. Škola môže byť nástrojom na odstránenie stereotypného zobrazenia úlohy mužov a žien, ktoré je vo všeobecnosti prezentované médiami. Škola môže byť výborným miestom na pozorovanie násilia založeného na rodovej príslušnosti.

5.16 Aby mohla škola zohrávať túto pozitívnu úlohu, je dôležité, aby bola do primárneho a ďalšieho vzdelávania učiteľov začlenená problematika násilia založeného na rodovej príslušnosti ako aj domáceho násilia. Pravidelná revízia študijných osnov a učebníc sa musí vykonávať neustále s cieľom odstrániť akékoľvek sexistické výrazy.

5.17 Ďalšou dôležitou oblasťou je sektor zdravotníctva. Zameranie stratégií v oblasti zdravotníctva na ženy a dospievajúcu mládež môže posilniť presvedčenie, že násilie voči ženám v domácom prostredí je rizikovým faktorom a nie izolovaným problémom.

5.18 Pravidelne a systematicky treba revidovať postupy zaznamenávania a oznamovania a vyhnúť sa postupom, ktoré pracovníkom spôsobia byrokratické zaťaženie a nebudú rýchle a udržateľné. Tieto postupy musia poskytovať príležitosť na zaznamenanie zdravotného problému ako rizikového faktoru (napríklad pri konzultáciách o plánovanom rodičovstve alebo pri vyšetreniach počas gravidity), ako aj na jasné odlíšenie potrieb v mestskom a vidieckom prostredí.

5.19 Vo všetkých týchto sektoroch, ktoré súvisia s problematikou násilia založeného na rodovej príslušnosti, treba pomocou potrebných prostriedkov a zdrojov zabezpečiť, aby bolo zvyšovanie povedomia a vzdelávanie účinné a prispôsobené skutočnej situácii a aby sa vykonávalo pravidelné monitorovanie („mapping“) s cieľom zaručiť, že informácie sú v súlade s realitou.

5.20 Pokiaľ ide o zvyšovanie povedomia a vzdelávanie, treba odlíšiť medzi zvyšovaním povedomia (zameraným na všetkých zamestnancov inštitúcie), vzdelávaním (určeným pre všetkých, ktorí sú v kontakte s obeťami a môžu prispieť k odhalienu problému) a špecifickým vzdelávaním (ktoré musia absolvovať všetci, ktorí pracujú s obeťami). Osobitnú pozornosť treba venovať odbornej príprave príslušníkov polície a sudcov vzhľadom na úlohu, ktorú zohrávajú pri prijímaní sťažností a stíhaní agresora. Ich činnosť môže pomôcť zmeniť traumatizujúci zážitok na novú nádej. Je tiež potrebné, aby nápravných výchovných zariadení vypracúvali interné programy pre ženy,

ktoré prežili násilie založené na rodovej príslušnosti a mužov, ktorí sa dopustili takéhoto násilia, a takisto je potrebné zvyšovať informovanosť zamestnancov väzníc vo všetkých členských štátoch EÚ o tejto otázke.

5.21 Riešenie otázky domáceho násilia voči ženám ako problematiky ľudských práv podčiarkuje zodpovednosť jednotlivých štátov pri prevencii, odstraňovaní a postihovaní tohto typu násilia a povinnosť následne informovať o plnení tejto úlohy.

5.22 Prepojenie násilia založeného na rodovej príslušnosti s ľudskými právami umožňuje prístup k dôležitému súboru

nástrojov, ktoré zaväzujú štáty na medzinárodnej a regionálnej úrovni a na ktoré dohliadajú orgány zmlúv o ľudských právach, medzinárodné trestné súdy, ako aj európsky regionálny systém v oblasti ľudských práv (Európsky súd pre ľudské práva – mechanizmus Rady Európy).

5.23 Riešenie násilia voči ženám ako otázky ľudských práv povedie k celkovému a multisektorovému riešeniu, ktoré dodá práci rozvíjanej vo všetkých sektoroch rozmer ľudských práv. Treba posilniť a urýchliť iniciatívy vo všetkých oblastiach s cieľom predchádzať násiliu voči ženám a odstrániť ho, a to aj v oblasti súdnictva, zdravotníctva, v politikách miestneho alebo regionálneho rozvoja, v oblasti humanitárnej pomoci atď.

V Bruseli 18. septembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON
